

Asia: VN/25273/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne 5 §:ään esitetyistä muutoksista

-

Kommenttinne 52 ja 56 §:ään esitetyistä muutoksista

-

Kommenttinne esityksen vaikutuksista

-

Muut kommenttinne

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Lastensuojelun Keskusliitto kiittää sosiaali- ja terveysministeriötä mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain muuttamisesta.

Keskusliitto arvioi esitysluonnosta lapsen oikeuksien ja lapsen oikeusturvan näkökulmasta.

Keskusliiton huomiot lasten, nuorten ja lapsiperheiden näkökulmasta

Keskusliitto katsoo, että on perusteltua säätää tilapäisesti yksityisten elinkeinonharjoittajien ja muiden verrattavassa asemassa olevien pienten palveluntuottajien mahdollisuudesta aloittaa toimintaansa tai toteuttaa jo rekisteröidyn toiminnan olennainen muutos ennen lain mukaista rekisteröintipäätöstä. On aiheellista turvata henkilöstön ja palvelujen saatavuus ja rekisteröintimenettelyn kehittäminen ja vakiinnuttaminen ennen kuin hakemusten käsittelyn on tarkoitus siirtyä uudelle valtakunnalliselle Lupa- ja valvontavirastolle.

Lastensuojelun Keskusliitto kannattaa, että lakia ei sovellettaisi palveluntuottajaan, jonka toimialaan kuuluu palvelujen antaminen alaikäiselle lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain mukaisesti ja jonka tulee toimittaa valvontaviranomaiselle rekisteröintiä varten muuhun kuin työsopimussuhteiseen henkilöstöön kuuluvalta ote rikosrekisteriote.

Keskusliitto näkee edellä mainitussa kuitenkin myös riskin: Jos lasten ja nuorten kanssa työskentelevät joutuvat odottamaan pitkään luparatkaisua, tahto hakeutua lasten ja nuorten kanssa työskentelyyn voi laskea ja tämä voi heikentää entisestään lasten ja nuorten palveluiden ja henkilöstön saatavuutta.

Keskusliitto esittää, että lasten ja nuorten kanssa työskentelemään pyrkivien rekisteröintihakemukset priorisoidaan ja tarvittaessa keskitetään nopeutetun käsittelyn mahdollistamiseksi ja tasapuolisten toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Keskusliitto toivoo, että julkisten palveluiden rekisteröintivelvoite ei siirtyisi vaan rekisteröintien käsittely resursoitaisiin siten, että myös julkiset palveluntuottajat siirtyvät rekisteriin suunnitellussa aikataulussa, turvaten näin lasten, nuorten ja perheiden oikeuksia riippumatta siitä kuka palvelun tuottaa.

Haluamme edelleen muistuttaa, että lapsiin kohdistuvien palveluiden rekisteröinti ja valvonta on ensisijaista suhteessa muihin asiakasryhmiin viitaten lasten eduskunnan oikeusasiamiehelle tekemiin kanteluihin ja eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisuihin (https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162842/STM_2021_6_rap.pdf).

Lastensuojelun Keskusliiton yleiset huomiot

Esityksessä Keskusliitto kiinnitti huomioita yleisesti seuraaviin asioihin.

Mikä on asiakkaan asema, jos palveluntarjoajan rekisteröinti hylätään ja asiakas on jo saanut palvelua kyseiseltä toimijalta? Etenkin jos asiakas ei itse valitse ja osta palvelua, vaan viranomainen ohjaa palveluun ja palveluntuottajan rekisteröinti hylätäänkin myöhemmässä vaiheessa, mitkä ovat vastuukysymykset?

Alaikäisiin kohdistuvat palvelut ovat tämän esityksen ulkopuolella. Onko joitain aikuisten palveluita, joissa välillisesti lapset ovat palvelun kohteena, vaikka aikuiset saavat palvelun? Miten tämä huomioidaan? Huomionarvoista on myös se, että erityisen haavoittuvaisessa asemassa olevia asiakasryhmiä on myös muita kuin alaikäiset (esim. lastensuojelun jälkihuollon asiakkaat).

Keskusliitto ei kannata ns. hiljaista hyväksymismenettelyä, jossa palveluntuottaja voisi aloittaa ja jatkaa toimintaansa, ellei valvontaviranomainen ole tiettyyn määräaikaan mennessä antanut lain mukaista rekisteröintipäätöstä. Keskusliitto näkee tässä riskejä sekä yksityisten palveluntuottajien että asiakkaiden oikeusturvan näkökulmasta. Keskusliiton mielestä tulee palata alkuperäiseen lainsäädäntöön toimijoiden rekisteröinnistä, tilapäisen ruuhkautumisen purkamisen jälkeen.

Keskusliitto huomauttaa, että vaikutusarviointit ovat luonnoksessa merkitty keskeneräisiksi ja että niitä tullaan täydentämään sekä lausuntokierroksen aikana että sen jälkeen. Vaikutusarvioinneilla on keskeinen merkitys lausuntoa annettaessa, etenkin lausuntoaajan ollessa varsin lyhyt.

Fallenius Jemina
Lastensuojelun Keskusliitto